

מסורת הש"ס

(א) וערכין ה' ושי"ג,
(ב) וסנהדרין טו,
(ג) ויבמות נט. ב"ק יב. ב"ב
ד. ק"ג. (ד) ב"מ ק:
סנהדרין טו. שניעות מה:
(ה) [לקמן מ.], (ו) [מכאן
ד.], (ז) קדושין כג,
(ח) [וערכין טו. ושי"ג],
(ט) [לקמן מ.], (י) [ויקרא
פרשה יא ב.], (יא) [שניעות
מ.], (יב) [נדף לה:],
(יג) [ע"כ], (יד) [נדף מ.],
(טו) [ל' לשמאל מ"ב],
(טז) [וע' מוס' סנהדרין סח:
ד"ה קטן], (יז) [פ"ה ופאה,
וע' רש"י ורש"י (יח) ונ"י],
העב' מוס' חולין לו. ד"ה
אמר רבא ומו' קדושין כג.
ד"ה ופאה].

גליון הש"ס

גמ' מר סבר בגוזה דמי.
ע' נדרים ד' דה ע"כ ומו' דף ע"א ע"ב:

מוסף רש"י

יש דברים שהם
בקרע. מחזירים
לקרע. ואין בקרע.
אלא ממטלטלין (סנהדרין
טו). ומשנין עליהן
(שבת טז. ב). ר"מ
מחזיר. שניעות (ב"ח פ'
לשבע על השאל' שהיה
מקנה הענינה. א"ע' דין
נשבעין על הקרקעות,
כדלפנין בשניעות הדינים
(מב). הלא כיון דאין לייבן
לקרע דעומדות ליבן
הן. כדמיון ר' יוסי בר
מינה פלוגמיהו, ככלורות
דמיין ומשנין (סנהדרין
טו). הרי הוא בקרע.
ואין נשבעין עליהן (ב"ח
פ'). אבל הכי. שער,
כמה דקאי אשבוזי
משבחה. הלכ' אפילו ר"מ
כשער כרען ספירה ליה
ל' בטענים כל
המחזיק בהן זכה בהן.
אפילו לאחר זמן (קדושין
כג). אין לו תקנה. אפילו
כשער (קדושין טו).

מוסף תוספות

א. וטעמא משום דגדול
יש לו יד לזכות לעצמו,
אבל קטן שאין לו יד
לזכות לעצמו וזכין
בעבורו. רש"י.
ב. אשכחן וכו' דאית
לחו זכיה. מוס' הל"ה.
ג. ורבנן סברי דקטנים
כבר זכו בהם שמים. מוס'.
ד. ומיהו ר"ת
בעצמו היה דוחה הוא
דפליג ר' יוחנן התם
דקאמר יאת הבית הגדול
בית שמגדלין בו תפלה,
אף שמגדלין בו תפלה
קאמר, להכי מייית מרב"ל
לדור פפא דאמר איפסא
לא הוי לא כרב"ל ולא כר'
יוחנן. מוס' חולין לו. ד"ה
אמר רבא.

השולח פרק רביעי גיטין

ל"א.

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מואיל דבריו. להקדש לנטלה דמיא (ערכין דף ה). המעריך פחות מכן חדש ר"מ אומר נותן דמיא דלדס יודע שאין ערך לפחות מכן חדש וגמר ואמר לשם דמים הכא נמי יודע שאין עבד ראוי לא להקדשה ולא לנזין וכיון דנלשון הקדש אקדשה

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מסתברא דקתני סיפא וכן הוא שהקדש עצמו *עושה ואוכל שלא הקדש אלא דמיא אי אמרת בשלמא ר"מ היא שפיר אלא אי אמרת רבנן היא בשלמא עבדו לרמי קאי אלא איהו לרמי קאי לימא כתנאי *המקדש עבדו *אין מועלין בו רבן שמעון בן גמליאל אומר מועלין בשערו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר קדוש ומר סבר לא קדוש ותסברא האי מועלין בו ואין מועלין בו האי קדוש ואינו קדוש מיבעי ליה אלא דכולי עלמא קדוש והכא בהא קמיפלגי דמר סבר עבדא במקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי דמי אי הכי אדמיפלגי בשערו ליפלגו בגופו אלא דכולי עלמא *עבדא במקרקעי דמי והכא בשערו העומד ליגזו קמיפלגי *מ"ס בגוזה דמי ומר סבר לאו בגוזה דמי לימא הני תנאי כהני תנאי (ד' דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם בקרקע ואין בקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב והחכמים אומרים כל המחזיר לקרקע הרי הוא בקרקע וא"ר יוסי בר' חנינא ענבים העומדות ליבצר איבא בינייהו דרבי מאיר סבר יבבצורות דמיין ורבנן סברי לאו בבצורות דמיין אפי' תימא רבי מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא בענבים דכמה דקיימין מיכחש כחשיי אבל הכא יכמה דקאי אשבוזי משבחה כי סליק ר' חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה דר' יוחנן א"ל אמר רב הכי והוא לא אמר הכי *והאמר עולא אמר ר' יוחנן *המפקד עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור הכי קאמר ליה אמר רב כוותי ואיכא דאמרי לא סיימוה קמיה א"ל ולא אמר רב צריך גט שחרור ור' יוחנן למעמיה דאמר עולא א"ר יוחנן המפקד עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור גופא אמר עולא אמר ר' יוחנן המפקד עבדו וצריך גט שחרור איתביה ר' אבא לעולא *גר שמת ובובזו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר *גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן וכי מי כתב גט שחרור לאלו אמר *דמי האי מדרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא וטעמא מאי אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כי אשתו מה אשתו משתלחה בלא גט אף עבדיו משתלחים בלא גט אי הכי אפי' ישראל נמי אמר קרא יוהננחלתם אותם לבניכם אחרים לרשת אחוזה אי הכי המפקד עבדו ומת נמי אלמא *אמר אמימר המפקד עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא אמר רבי יעקב בר אידי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי בפירוש

ישראל שמת נמי לא המפקד עבדו. דמו יוכא נחלה לבניו. ומת. לא ליבעי גט שחרור להפקיע אסורו דהא מית ליה וצויו לא זכו בהן מעולם. אין לו תקנה. כדמפרש לקמן] דכיון דהפקדו פקע ממוניה מניה ואסורא הוא דפס לבעלים עליהן וכי מית אין זו ירושה להוריש לבניו הלכך אין לו מי שמיירונו בגט:

הא מני ר"מ היא. הכא משמע דרז דלא כר"מ והא דאמר צפ"ק דערכין (דף ה). האומר ערך כלי עלי נותן דמיא כר"מ וכן צפ"ק האומר משקלי עלי (ס' כ). דתנן ערך ידי ורגלי עלי לא אמר כלום ואמר רב עלה נותן דמיה ומפרש לר"מ אליבא דר"מ קאמר וליה לא ספירא ליה ואע"ג דבסוף פ"ק דסנהדרין (דף טו). גזי הערכין המטלטלין מפרש רב

צאומר ערך כלי עלי כר"מ לא ספירא ליה הכי וכי האי גוונא אשכחן דרש אלמנה מונית (כמזות דף טו). דבעי למימר *שמואל דהיזנות מנן וכאנשי יהודה אע"ג דבסוף נערה שנתפתמה (ס' ד). אמר שמואל הלכה כלאנשי גליל: *עבדא במקרקעי דמי. ולכך אין מועלים בו דאין מעילה במחזור דצ"ה הנהגה (מעילה יח): ילפינן מעילה חטא חטא ממחזורה והא דאמר צפ"ק המוכר את הספינה (ב"ב עט). הקדש צור מלא מים מועלין בו וצמה שצמחו לא כמו שפי' שם רבינו שמואל שהניע חפציו בצור דהא אין מעילה במחזור אלא כשעקר מן הצור חוליא ונהנה ממנה:

קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן. דאין להן יד לזכות בעצמן וכן צפרק מי שמת (ב"ב קטו). גזי פלוגמא דזינן לקטן ואין זכין לגדול *ואע"ג דלית ליה זכיה צמיאא כדאמרין בהנזיקין (לקמן נט). היינו מדרבנן מפני דרכי שלום והכל לא שייך ההוא טעמא *וא"ת צפרק לזכר ועברה (סוטה מו): א"ל אמר לא ליקני אינש לזכא לזכא לינוקא צ"ט ראשון דינוקא מקני קני אקנוי לא מקני וליכא למימר דההם צפיקח כגון צור ורקו אגוז וטטלו דהא צפ"ק דקדושין (דף כג). צההוא עובדא דא"ל שוף לי מסכאי משמע דהוא צו דעת וקאמר התם איכא דלמרי קטן הוא וי"ל דדעת אחרת מקנה אותם שאני *ובי מי כתב גט שחרור צ"ה. אלמא לא ציי גט להמיר צנת חורין והיינו כשמואל דאמר מי שאין לו רשות רבו עליו אינו קרי עבד וטעמא דאזא שאלו קטנים דחשיב רשות רבן עליהן כיון שאין להן יד בעצמן:

אלמא אמר אמימר בו' *וא"ת מאי אי הכי כ"ש דלשמואל תקשי דאמימר וי"ל דהא לא קשיא ליה משום דשמואל תנאי היא צפרק החולין (יבמות מ). וצפרק צתרא דמיז (דף סג). אכל הא קשיא ליה אי אמיא דאמימר דלא כר' יוחנן רציה ולהכי נמי לא מצי למיפרך לאמימר מדרבנן *דלזא שאלו דלחיו מוקי להו כההוא תנא דלית ליה דשמואל אכל איכו סבר כההוא תנא דפליג עלייהו וסבר דלדידיה כריך גט שחרור ואין לו תקנה:

הלכה כאבא שאול. אומר ר"ת דהלכה כר"ז לנצי רבי יוחנן כדמוכח צפרק צתרא דמגילה (דף ס). דאמר כוותיה דרז פפי מסתברא דאמר ר"ז צ"ל צית הכנסת מותר לעשותו צית המדרש ואע"ג דר' יוחנן פליג עליה התם דייק מדר' יהושע בן לוי דהלכה כרז פפי צ"ה:

עין משפט
גר מצוה

סו א מ"י פ"ו מהלכות
ערכין ה' כ סמג
עין קלז:
סו ב מ"י פ"ה מהלכות
מעילה ה' י:
סו ג מ"י פ"ה מהלכות
טעון ה' ד סמג
עין זה טו"ש ח"מ סימן
ד סמג פ"ג:
סו ד מ"י פ"ה מהלכות
מעילה ה' י:
ע ה מ"י פ"ב מהלכות וסיה
הלכה ח סמג עין פפ
טור ש"ע י"ד סי' רסו
סמג פ"ה טו"ש ח"מ סי' מ'
ערה סמג פ"ה:

תורה אור השלם

1. והתנחלתם אותם
לבניכם אחרים לרשת
אחיהם לזכר
תעבדו ובאחיכם בני
ישראל איש באחיו לא
תזדה בהן פקדו:
ויקרא כה מו

פסקי ר"ד

וכן אמר עולא א"ר יוחנן
המפקד עבדו יצא לחירות
וצריך גט שחרור איתביה
ר' אבא לעולא גר שמת
ובובזו ישראל את נכסיו
והיו בהן עבדים בין
גדולים בין קטנים קנו
עצמן בני חורין אבא
שאול אומר גדולים קנו
עצמן ב"ח קטנים כל
המחזיק בהן זכה וכי מי
כתב גט שחרור לאלו אמר
רב נחמן קסבר עולא עבדו
דגר כאשרו מה אשתו
נשתלחה בלא גט אף
עבדיו משתלחים במיתה
בלא גט פי' אין הפקר
לדאור מיתה דומה
לדאור דמחיים דעבר
איתקש לאשה דגמר לה
לה דכתיב או חופשה לא
תן לה וכתב לה
כחכ בה חירות מה אשה
אינה יוצאה מחיים בלא
גט ולאחר מיתה יוצאה
ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי
ישראל נמי אמר קרא
והתנחלתם אותם לבניכם
אחרים אבל רש שאין לו
יורשים יוצא במיתה רבו
א"ר יעקב בר אידי אריב"ל
הלכה כאבא שאול דאמר
קטנים כל הקודם בהן זכה
שאין להן יד לזכות
בעצמן: ור' חייא בר אבא
א"ר יוחנן אין הלכה כאבא
אדלכא כאבא
שאול דהכי אמרי' בפ"ק
דקדושין (כב). רב יהודה
הגדולה רש שאין לו
יורשים הוה חשל על מר
והטא לשוייל ביה חזיה
דחקין ליה עלמא טובא
אמר ליה לעבדיה שלוח לי
סמטא ואמטינהו לגו
ביתאי איכא דאמרי גדול
הוה זה פירש למיתה וזה
פירש לעבדות ואיכא
דאמרי קטן הוה וכאבא
שאול דאמר קטנים כל
המחזיק בהן זכה: